

МВС УКРАЇНИ

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
імені Е. О. Дідоренка**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка
Віталій КОМАРНИЦЬКИЙ

«__» _____ 2021 року

ПРОГРАМА

**вступного іспиту з української мови
(для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 262 «Правоохоронна
діяльність» на основі повної загальної середньої освіти)**

Обговорено та схвалено
на засіданні вченої ради
ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка
«__» _____ 2021 року, протокол №

Севєродонецьк 2021

Пояснювальна записка

Програму вступного іспиту з української мови розроблено з огляду на чинну програму зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури, затверджену наказом Міністерства освіти й науки України від 26.06.2018 № 696.

Матеріал програми з української мови розподілено за такими розділами: «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення».

Мета вступного іспиту з української мови:

Оцінити ступінь підготовленості вступників з української мови з метою конкурсного відбору для навчання в Луганському державному університеті внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка.

Завдання вступного іспиту з української мови полягає в тому, щоб оцінити знання та вміння вступників:

- узагальнювати матеріал про мовні явища;
- ступінь володіння знаннями з питань сучасної української літературної мови.

Українська мова

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i> . Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] у коренях слів. Сполучення <i>йо, бо</i> . Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови	<i>Вступник має вміти:</i> Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм; визначати звукове значення слів у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i> ; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
3. Будова слова. Словотвір	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова	Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні.
4. Морфологія. 4.1. Іменник	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (на прикладі етикетних формул звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)	Розпізнавати іменники, визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями
4.2. Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників	Розпізнавати й відмінювати прикметники, визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових
4.3. Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.	Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
	Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат	форми числівників для позначення часу й дат
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати й відмінювати займенники, відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники
4.5. Дієслово	<p>Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но</i>, <i>-то</i>). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу</p> <p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на <i>-но</i>, <i>-то</i></p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот</p>	<p>Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів</p> <p>Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнити їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізнити правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники та дієприкметникові звороти та безособові форми на <i>-но</i>, <i>-то</i> в мовленні</p> <p>Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізнити правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами</p>
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на <i>-о</i> , <i>-е</i> , утворених від прикметників і	Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізнити правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
	дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	
4.7. Службові частини мови	<p>Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови</p> <p>Частка як службова частина мови. Правопис часток</p>	<p>Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні</p> <p>Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізнити сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні</p> <p>Розпізнавати частки; правильно писати частки</p>
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	Розпізнавати вигуки й правильно їх писати
5. Синтаксис 5.1. Словосполучення	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення	Розрізнити словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за	Розрізнити речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
	наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком	Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком
5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченнях	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот	Розпізнавати види другорядних членів, правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
5.2.3. Односкладні речення	Грамаітична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні
5.2.4. Просте ускладнене речення	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертаннями. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	Розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5. Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
5.2.5.1. Складносурядне речення	Складносурядне речення , його будова. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні	Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні
5.2.5.2. Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення , його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення . Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їхні основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
	висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротемі. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів	прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання

ХАРАКТЕРИСТИКА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Зміст роботи визначено Програмою зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки від 26 червня 2018 року № 696.

Загальна кількість завдань роботи – **40**.

На виконання роботи відведено – **150 хвилин**.

Робота має дві частини.

Частина **1** містить **39** завдань різних форм.

Частина **2** «Завдання відкритої форми з розгорнутою письмовою відповіддю» містить **одне** завдання відкритої форми.

Робота містить завдання трьох різновидів:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (1-14; 34-39 мають по **чотири** варіанти відповіді, з яких лише один правильний); 15-28 мають по **п'ять** варіантів відповіді, з яких лише один правильний).

2. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари»). Завдання 29-33 передбачають встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами.

3. Завдання відкритої форми з розгорнутою письмовою відповіддю (40).

Критерії оцінювання вступного випробування з української мови

Завдання	Кількість балів
Завдання з вибором однієї правильної	1 бал, якщо вказано правильно

Відповіді оцінюють у 0 або 1 бал	Відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано
Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») оцінюють у 0, 1, 2, 3, 4 бали	1 бал – за кожну правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів – за будь-яку («логічну пару»), якщо зроблено більше однієї позначки в рядку та/або колонці; за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано

Критерії оцінювання завдання з розгорнутою відповіддю (власне висловлення)

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями (**1, 2, 3а, 3б, 4, 5, 6а, 6б**).

Завдання відкритої форми з розгорнутою письмовою відповіддю оцінюють від **0** до **20** балів за критеріями змісту та мовного оформлення:

1.Теза

Вступник вправно формулює тезу – **2** бали

Вступник не формулює тези вправно – **1** бал

Вступник не формулює тези або формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі – **0** балів.

2. Аргументи

Вступник наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи – **2** бали

Вступник наводить принаймні один доречний аргумент; аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого; один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези – **1** бал

Вступник не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними – **0** балів.

3а. Приклад із літератури чи інших різновидів мистецтва

Один з аргументів підкріплено принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших різновидів мистецтва – **2** бали

Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований через художній образ; у прикладі є фактичні помилки – **1** бал

Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним – **0** балів.

3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя

Вступник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя – **2** бали

Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки – **1 бал**

Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним – **0 балів**.

4. Логічність, послідовність

Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу) – **2 бали**

У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки – **1 бал**

Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає – **0 балів**.

5. Висновок

Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів – **2 бали**

Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами – **1 бал**

Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами – **0 балів**.

6а. Орфографія та пунктуація: 0, 1, 2, 3, 4 бали.

6б. Лексика, граматики та стилістика: 0, 1, 2, 3, 4 бали.

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (**6а та 6б**).

Під час оцінювання орфографічної та пунктуаційної нормативності роботи дві негрубі помилки рахують як одну грубу.

До негрубих зараховують такі помилки:

- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення *не/ні* (*не хто інший / ніхто інший ...*);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки не сумують і не зараховують як одну грубу.

Систематичне порушення норм милозвучності (три і більше випадків порушення на одне з правил: *у–в, і–й–та*) рахують як одну стилістичну помилку.

Роботу, що **не відповідає темі** завдання відкритої форми з розгорнутою письмовою відповіддю, оцінюють у **0 балів**.

Роботу відкритої форми з розгорнутою письмовою відповіддю **обсягом до 100 слів** оцінюють у **0 балів**.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання з української мови, – **74**.